

Přemáhat zlo dobrem (Ř 12 a 13)

Základní verš

„A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé.“ (Ř 12,2)

Pavel usiloval o to, aby křesťané v Římě změnili své nesprávné chápání Božího zákona. Zároveň jim však představil vysoký standard poslušnosti, která pramení z vnitřní proměny srdce a mysli. Tuto změnu může způsobovat v člověku jediné Boží moc. Na nás je, abychom se Bohu zcela odevzdali.

V Listu Římanům nenacházíme ani náznak toho, že by taková poslušnost přicházela automaticky. Křesťan si potřebuje uvědomit, co se od něj požaduje. V jeho srdci se pak musí zrodit touha žít podle těchto požadavků. A konečně, musí prosit Boha o sílu, bez níž taková změna života není možná.

Z toho vyplývá, že praktické činy jsou součástí křesťanské víry. Pavel neměl nikdy v úmyslu zlehčovat jejich význam. V kapitolách 13–15 se jim naopak často věnuje. Tím však v žádném případě nepopírá to, co řekl předtím o ospravedlnění z víry! Právě konkrétní činy jsou totiž skutečným projevem života víry. V jistém smyslu bychom mohli říci, že v novozákonní době jsme dostali větší zjevení než předchozí generace, což znamená, že se na nás kladou i větší požadavky. Máme totiž před sebou dokonalý příklad Ježíše Krista. „Nechť je mezi vámi takové smýšlení, jako [ne v Mojžíšovi, Danielovi, Davidovi, Šalomounovi, Enochovi, Deboře či Eliášovi, ale] v Kristu Ježíši“ (Fp 2,5). Krista vedla jeho nesobecká láska k té největší oběti, k tomu největšímu skutku lásky v dějinách vesmíru (Fp 2,6.7).

Nic na světě se nevyrovná tomuto příkladu.

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Rozumná služba Bohu (Ř 12,1.2)

¹Vybízím vás tedy, bratři, skrze milosrdenství Boží, abyste vydali svá těla v oběť živou, svatou a příjemnou Bohu; to je vaše rozumná služba Bohu. ²A nepřipodobňujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli zkoumat, co je Boží vůle, co je dobré, přijatelné a dokonalé. (Ř 12,1.2; ČSP)

Osobní studium

Jedenáctou kapitolou končí „věroučná“ část Listu Římanům. Závěrečné kapitoly obsahují praktické pokyny a osobní poznámky. I tyto kapitoly jsou však velmi důležité, protože hovoří o tom, jak se má naše víra konkrétně projevovat v každodenním životě.

Úvodem je třeba říci, že víra není náhradou poslušnosti. Víra nijak neruší náš závazek žít Bohu milým životem. Morální pravidla stále platí. Nový zákon je podrobně vysvětluje, někdy dokonce prohlubuje. Nikde se neříká, že žít podle těchto pravidel je pro křesťana snadný úkol. Naopak, někdy je to velmi těžký „boj“ s hříchem i vlastním já (1Pt 4,1). Kristus však slíbil, že nám dá svou sílu. Ve spojení s ním máme zajištěno vítězství. Tou nejužasnější zprávou je, že i když v tomto boji selžeme, nejsme proto zatraceni. Stále máme nebeského Velekněze, který dělá vše pro naši záchranu (Žd 7,25).

Přečti si text Ř 12,1. Jakou paralelu (podobnost) používá Pavel k vyjádření toho, jak by měl vypadat náš život? Jak tuto myšlenku doplňuje následující verš (12,2)?

Ve verši Ř 12,1 se Pavel odvolává na starozákonní oběti. Jak byly kdysi přinášeny oběti zvířat, tak mají nyní křesťané přinášet Bohu sami sebe. Neznamená to fyzickou smrt (ačkoli v dějinách bylo mnoho lidí, kteří pro věrnost Bohu položili své životy), ale především smrt hříchu, smrt sobeckému „já“. Máme žít životem, který bude k Boží slávě!

Křesťané jsou vyzýváni, aby přinášeli sebe jako „živou, svatou, Bohu milou oběť“. Je to výzva, abychom i přes chyby a nedostatky dávali své nejlepší schopnosti do služby Bohu. „Rozumná“ (ČSP; „pravá“ ČEP; řecky *logiké* – rozumná, smysluplná; opak pojmu tělesná) bohoslužba je taková, která (1) vychází ze stavu mysli a srdce člověka, ne z povinnosti plnit předpisy; (2) má svůj původ v Bohu (neboť Bůh je *logos* – slovo); (3) má i dnes svůj smysl (na rozdíl od překonaných starozákonních obětí) a (4) odpovídá okolnostem, vychází z pochopení pravdy zjevené v Kristu.

Aplikace

„Proměňujte se obnovou své mysli. (Ř 12,2) Tímto způsobem apoštol popisuje růst, pokrok křesťana. Oslovuje totiž ty, kteří již jsou křesťany. Křesťanský život neznámá strnule a nehybně stát, ale směřovat od toho, co je dobré, k tomu, co je lepší.“ (LUTHER, Martin; Commentary on Romans, str. 167.168.) Jak rozumíš Lutherovu vyjádření směřovat od dobrého k lepšímu? Jak se to může projevit ve tvém životě víry a v životě vašeho společenství?

Postoj skromnosti (Ř 12,3–21)

³Každému z vás říkám na základě milosti, která mi byla dána: Nesmýšlejte výš, než je komu určeno, ale smýšlejte o sobě střízlivě, podle toho, jakou míru víry udělil každému Bůh. ⁴Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol, ⁵tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy. ⁶Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás. ... ⁹Láska nechť je bez přetvářky. Oškivte si zlo, lněte k dobrému. ¹⁰Milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému. ¹¹V horlivosti neochabujte, buďte vroucího ducha, služte Pánu. ¹²Z naděje se radujte, v souzení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí. ¹³Sdílejte se s bratry v jejich nouzi, ochotně poskytněte pohostinství. ¹⁴Svolávejte dobro na ty, kteří vás pronásledují, dobro, a ne zlo. ¹⁵Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. ¹⁶Mějte porozumění jeden pro druhého. Nesmýšlejte vysoko, ale věnujte se všedním službám. Nespoléhejte na svou vlastní chytrost. ¹⁷Nikomu neodplácejte zlym za zlé. Vůči všem mějte na mysli jen dobré. ... ²¹Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem. (Ř 12,3–6.9–17.21)

Osobní studium

V předchozích lekcích jsme se snažili zdůraznit, že Boží morální zákon stále platí a není v rozporu s vírou. Hrozí nám však nebezpečí, že se tak moc upneme na literu zákona, že nám unikne duch tohoto zákona – duch lásky k Bohu a k jiným lidem. Lásku jako hodnotu zřejmě vyznávají všichni, ale projevat ji v každodenním životě je něco jiného než ji jen vyznávat slovy.

Jakým způsobem je podle úvodních veršů možné projevat lásku druhým lidem? Vyber si dvě z Pavlových rad a výzev k jednání, které bys chtěl začít aplikovat ve svém životě. Co můžeš udělat pro to, aby se ti to opravdu povedlo?

Bible na mnoha místech vyzdvihuje velký význam lásky v životě věřícího člověka. Jan píše, že „Bůh je láska“ (1J 4,8). Láska tedy výstižně popisuje Boží charakter. „Milovat“ znamená chovat se k jiným tak, jak se k nim chová Bůh.

V těchto verších Pavel ukazuje, že láska se projevuje zcela praktickým způsobem. Křesťané jsou pokorní, nejsou pyšní a v úctě dávají přednost jeden druhému (Ř 12,3.10). Dobře to vystihují i Ježíšova slova: „Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce...“ (Mt 11,29). Pokora patří ke křesťanskému životu. Stačí si uvědomit, jací bezmocní, slabí a nedokonalí jsme před Bohem. Přicházíme k němu s prázdnými rukama, protože mu nemáme co nabídnout. Sami se nemáme čím chlubit ani před Bohem, ani před lidmi. Apoštol Pavel nás vybízí k životu v pokoře (před Bohem i před lidmi).

Aplikace

Apoštol Pavel píše: „Je-li možno, pokud to záleží na vás, žijte se všemi v pokoji“ (Ř 12,18). Jak se ti v životě daří řídit se podle těchto slov? Je to vůbec možné? Co konkrétně můžeš udělat právě dnes (nebo tento týden), aby lidé v tvém okolí mohli díky tobě cítit více lásky a klidu?

Křesťan a vládní moc (Ř 13,1–7)

¹Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, ²takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu. Kdo se takto vzpírá, přivolává na sebe soud. ³Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle. Chceš, aby ses nemusel bát vládnoucí moci? Jednej dobře, a dostane se ti od ní pochvaly. ⁴Vždyť je Božím služebníkem k tvému dobru. Jednáš-li však špatně, máš proč se bát, neboť nenese meč nadarmo; je Božím služebníkem, vykonavatelem trestu nad tím, kdo činí zlo. ⁵Proto je nutno podřizovat se, a to nejen z bázně před trestem, nýbrž i pro svědomí. ⁶Proto také platíte daň. Vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů. ⁷Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest. (Ř 13,1–7)

Osobní studium

Při čtení těchto Pavlových slov nás možná překvapí, že je Pavel píše v době, kdy žili pod nadvládou pohanské říše, která byla krutá a zkorumpovaná. Byla to bezbožná mocnost, která měla brzy rozpoutat hromadné pronásledování těch, kteří se hlásili ke Kristu. Její obětí se nakonec stal i sám apoštol Pavel. Přesto se domnívá, že i v takovém prostředí mají být křesťané dobrými občany. Koncept vlády a zákonů totiž pochází od Boha. Lidé potřebují žít ve společenství, které má svá pravidla, požadavky a nařízení. Anarchie není biblickým plánem.

To samozřejmě neznamená, že Bůh souhlasí se všemi formami státního zřízení a se všemi způsoby vlády. Naopak. V každé době existovaly totalitní režimy a zneužívání moci. I za těchto okolností by křesťané měli respektovat zákony své země – pokud ovšem nejsou v rozporu s Božími požadavky. Ty totiž stojí nad všemi zákony. Každý by měl prosit Boha o moudrost dříve, než se rozhodne jednat způsobem, který vyvolá konflikt. Z Písma víme, že Bohu věrní lidé se dostávali do rozporu s vládní mocí (Elijáš, Jeremjáš, Daniel apod.). I v naší zemi jsme byli svědky toho, jak během období fašismu a komunismu zákony a nařízení státu přivedly mnoho věřících do složitých situací. Mnozí byli vězněni, odvečeni nebo dokonce přišli o život; jiní zůstali pasivní a nepomohli těm, kteří jejich pomoc potřebovali. Procoťví říká, že v závěru dějin se tento konflikt vypustňuje (Zj 13). Do té doby se však máme snažit být s Boží pomocí co nejlepšími občany své země.

„Světskou vládu bychom měli uznávat jako Bohem ustanovené zřízení a měli bychom učit, že poslouchat ji v oblasti její zákonné pravomoci je naší svatou povinností. Pokud jsou však její požadavky v rozporu s Božími požadavky, pak musíme poslouchat spíše Boha než člověka. ... Nejsme vyzýváni k tomu, abychom vzdorovali autoritám. Svá slova, ať již mluvená, nebo psaná, bychom měli pečlivě vážit a měli bychom se vyhýbat všemu, co by mohlo vzbudit dojem, že zaujímáme nepřátelský postoj vůči právu a pořádku. Neměli bychom říkat ani dělat nic, čím bychom si zbytečně zavřeli cestu.“ (AA 69; PNL 40)

Applikace

Na tvůj praktický život má každý den vliv množství zákonů. (Například pravidla silničního provozu, daňové zákony, ochrana autorských práv atd.) Souhlasíš jako křesťan vždy s jejich zněním? Jsou dokonalé? Je to důvod, abys je nerespektoval? Co od tebe dnes čeká Bůh právě v této oblasti?

Milujte se navzájem (Ř 13,8–10)

⁸Nikomu nebuďte nic dlužní, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon. ⁹Vždyť přikázání „nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš“ a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ ¹⁰Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona. (Ř 13,8–10)

Osobní studium

Pavel v tomto textu vysvětluje podstatu zákona. Rozšiřuje jeho chápání podobně jako Ježíš v Kázání na hoře. Ukazuje, že hlavní motivací všeho, co děláme, má být láska. Protože Boží zákon vyjadřuje Boží charakter a protože Bůh je láska, právě láska je smyslem i podstatou zákona. Pavel nechce nahradit konkrétní požadavky zákona jakýmsi mlhavým a neurčitým postojem všeobecné lásky. Láska má vždy svůj konkrétní projev.

Zákon můžeme skutečně dodržovat pouze ve spojení s láskou, jinak ztrácí svůj smysl. Stačí si vzpomenout na ty, kteří vydali Ježíše na smrt a pak spěchali domů, aby náležitým způsobem „zachovali“ Boží přikázání o sobotě!

Přečti si text Ř 13,9.10. Která přikázání Pavel jmenuje jako příklady ilustrující principy lásky v zákoně? Proč podle tebe použil právě tato přikázání? Pokus se vlastními slovy vysvětlit myšlenku, že „láska je naplněním zákona“.

Princip lásky ve vztahu k zákonu však není ničím novým. Pavel vlastně cituje slova z knihy Leviticus: „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého“ (Lv 19,18). Ukazuje tak, že láska byla základem zákona již ve Starém zákoně. Někteří lidé argumentují, že Pavel zde cituje jen některá přikázání, a tudíž platí jen ta. Ale Pavel necituje ani přikázání o úctě k rodičům a o službě jedinému Bohu. Přesto by nebylo správné dospět k závěru, že tato přikázání již pro křesťany nejsou závazná.

Všimněme si kontextu. Vzhledem k tomu, že se Pavel zabývá otázkou mezilidských vztahů, připomíná přikázání, která se jich bezprostředně týkají. Nemáme proto právo vysvětlovat si jeho slova jako pokus o odmítnutí zákona (viz Sk 15,20; 1Te 1,9; 1J 5,21). Navíc novozákonní texty jasně říkají, že pokud projevíme lásku druhým, je to projev naší lásky k Bohu (Mt 25,40; 1J 4,20.21).

Aplikace

Uvažuj o svém vztahu k Bohu. Jak se vztah s Bohem projevuje ve tvém chování k druhým lidem? Jaké místo má ve tvém životě láska k bližnímu? Jak se nechat více inspirovat Boží láskou?

Den spasení (Ř 13,11–14)

¹¹Víte přece, co znamená tento čas: už nastala hodina, abyste procitli ze spánku; vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili. ¹²Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla. ¹³Žijme řádně jako za denního světla: ne v hýření a opilství, v nemravnosti a bezuzdnostech, ne ve sváru a závisti, ¹⁴nýbrž oblečte se v Pána Ježíše Krista a nevyhovujte svým sklonům, abyste nepropadali vášním. (Ř 13,11–14)

Osobní studium

Během našeho studia jsme mohli jasně vidět, že se Pavel snaží křesťanům v Římě ukázat, jaká je role víry a skutků v kontextu Nového zákona. V dopise píše o spasení, o tom, jak se může stát hříšník před svatým Bohem spravedlivým. Těm, kteří přeceňovali význam zákona, se snažil poukázat na jeho pravý smysl. Pravé náboženství mělo být náboženstvím milosti. Ze svědectví proroků ve Starém zákoně však vidíme, že do judaizmu proniklo zhoubné zákonictví, které napáchalo velké škody. Taková deformace se žel nevyhnula ani křesťanství.

K jakému chování vyzývá Pavel křesťany v souvislosti s druhým Kristovým příchodem? Jak rozumíš apoštolské výzvě „oblečte se v Pána Ježíše Krista“? Jak konkrétně se může tato výzva projevit ve tvém životě?

V závěru Pavel vyzývá věřící, aby se „probudili“, protože Ježíšův návrat je každým dnem blíže. Nic na tom nemění ani skutečnost, že tato slova byla napsána před dvěma tisíci lety. Stále potřebujeme žít s vědomím, že Kristův příchod je blízko. Pokud jde o nás, Kristův návrat je pro nás tak blízko, jak blízko je náš den smrti. Zda budeme spát v hrobě 4 dny nebo 400 let, je téměř jedno. Událost, kterou budeme po smrti vnímat jako první, bude Kristův příchod. Kristův příchod je pro nás všechny opravdu dnes blíže, než byl v době, kdy jsme uvěřili. I když se Pavel v Listu Římanům tématu druhého příchodu Ježíše Krista nevěnuje tak podrobně jako například v dopisech Tesalonickým nebo Korintským, přece se k němu vrací. Vždyť je jedním z klíčových témat Nového zákona. Bez této naděje by naše víra ztratila smysl. K čemu by bylo ospravedlnění z víry, kdyby se při Ježíšově návratu tato nádherná pravda nestala realitou?

Aplikace

Co by se změnilo ve tvém životě, kdybys věděl, že Ježíš přijde za měsíc? Nebo zítra? Proč? V čem je rozdíl? Nikdo z nás neví, kdy nastane ten okamžik a setkáme se se svým králem. Jaké konkrétní změny tě toto vědomí nutí udělat?

Podněty k zamýšlení

„V Bibli je zjevena Boží vůle. Pravdy obsažené v Božím slově jsou výroky Nejvyššího Boha. Ten, pro kterého jsou tyto pravdy součástí života, se stává skutečně novým stvořením. Nedostává nové duševní schopnosti, ale z jeho mysli je odstraněna temnota neznalosti a hříchu, která zastírá naše chápání. Slova vám dávají nové srdce v podstatě znamenají: dám vám novou mysl, nové smýšlení. Změnu srdce vždy provází pochopení pravdy a jasné porozumění tomu, co od nás Bůh očekává. Ten, kdo na modlitbě věnuje svou pozornost Písmu, získá lepší úsudek a chápání. Obrácením se k Bohu jako kdyby postoupil na vyšší úroveň inteligence.“ (Ellen G. Whiteová, *My Life Today*, str. 24)

„Pán ... brzy přijde. Potřebujeme se na toto setkání připravit. Až ho uvidíme a On nás přivítá spolu s ostatními vykoupěnými, bude to něco úžasného! Čekali jsme už dost dlouho; naše naděje však neslabnou. Jen pohled na našeho Krále v jeho nádheře bude požehnáním na celé věky. Někdy mám chuť křičet: Já už chci jít konečně domů! Víím však, že se blíží doba, kdy Kristus přijde v moci a slávě, aby vzal všechny zachráněné do jejich věčného domova.“ (8T 253)

Otázky k rozhovoru

1. *Otázka podřízení se určité formě vlády může být v některých případech velmi komplikovaná. Co byste poradili člověku, který je přesvědčen, že Bůh ho vede, aby udělal něco, čím by se dostal do rozporu s místními zákony? Jakými principy se máme v takových případech řídit? Proč je nezbytné daný problém dobře zvážit a hodně se za to modlit? A naopak, kdy a proč může být nebezpečné upadnout do pasivity a automaticky přijímat vše v této oblasti jako neměnné a Bohem dané?*
2. *Co je podle vás těžší: dodržovat literu zákona, nebo celým srdcem milovat Boha a jiné lidi? Je to vůbec dobrá otázka? Můžeme tyto dvě věci postavit proti sobě? Svě odpovědi vysvětlete.*
3. *V souvislosti s naším studiem Listu Římanům se společně zamyslete nad tím, co vám utkvělo v paměti. Jak vám Pavlovy myšlenky z tohoto dopisu pomáhají pochopit, proč byla reformace tak důležitá?*

Praktický závěr

- ▶ *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- ▶ *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- ▶ *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- ▶ *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
